

Dodatek do

**BEZPIECZEŃSTWO
W LOGISTYCE**

PRZEPIS ODNOŚNIE BEZPIECZEŃSTWA PRZECIWPÓŻAROWEGO BUDYNKÓW Z 1799 ROKU

**EDYKT W SPRAWIE DEMONTAŻU I NOWO
WYBUDOWANYCH BUDYNKÓW W WSIACH
I MIASTACH PRUS NOWO-WSCHODNICH
Z 26 CZERWCA 1799 ROKU**

Piotr Matan • Marek Różycki

Materiał udostępniło Interaktywne Muzeum Technik Bezpieczeństwa, Transportu, Ochrony i Higieny Pracy we współpracy z m/d/r/k trusted adviser group sp z o.o. prowadzi od kilku lat prace dążące do zidentyfikowania i zachowania dorobku ludzi w zakresie bezpieczeństwa.

Szanowni Państwo!

Interaktywne Muzeum Technik Bezpieczeństwa, Transportu, Ochrony i Higieny Pracy jest inicjatywą stawiającą sobie za cel archiwizowanie dorobku w zakresie bezpieczeństwa oraz prowadzenie prac naukowych i konserwatorskich dążących do utrwalenia dorobku kultury bezpieczeństwa.

Naszym celem jest stworzenie cyfrowego archiwum pozwalającego na śledzenie rozwoju idei bezpieczeństwa oraz uhonorowanie osób związanych z bezpieczeństwem.

Zapraszamy do wsparcia naszego działania. Możecie Państwo przekazać nam kopię (skany, zdjęcia) dokumentację, dokumenty kartograficzne, materiały szkoleniowe, książki, katalogi, opracowania naukowe, zdjęcia, plakaty, znaki, tablice, odznaki itp. dotyczące interesujących nas dziedzin:

- Bezpieczeństwa ruchu drogowego
- Bezpieczeństwa transportu drogowego, kolejowego, morskiego i lotniczego
- Bezpieczeństwa i higieny pracy
- Bezpieczeństwa przeciwpożarowego
- Obrony cywilnej.

Możecie też Państwo wspomóc nas dowolnym datkiem wpłaconym na konto:

Interaktywne Muzeum Technik Bezpieczeństwa,
Transportu, Ochrony i Higieny Pracy
PPHU MORITZ Marek Różycki
ul. Rybnicka 43, 43-190 Mikołów
Mikołowski Bank Spółdzielczy
86 84360003 0000 0026 6654 0003

Będziemy zobowiązaniu za pomoc.

Zapraszamy do kontaktu:
muzeum@towary-niebezpieczne.pl

Słowem wstępu

Z niekłamaną przyjemnością prezentujemy kolejne wydawnictwo powstałe w ramach Internetowego Muzeum Technik Bezpieczeństwa, Transportu, Ochrony i Higieny Pracy. Po najstarszym znalezionym przepisie regulującym przewóz towarów niebezpiecznych możemy przekazać Państwu edykt związany z zapewnieniem bezpieczeństwa pożarowego. Jego bezpośrednia treść obejmuje przepisy budowlane, jednak zarówno cel i jak i planowany skutek są związane z przeciwdziałaniem pożarom. Zgodnie z zasadą, iż lepiej jest zapobiegać niż gasić edykt wprowadza wymagania dla właścicieli i użytkowników nieruchomości zmieniające układ budynków.

Przepis jest szczególnie, gdyż stanowi dowód na koegzystencję dwóch narodowości na terenach Prus Wschodnich. W pruskim dzienniku ustaw z 1799 roku poza tekstem niemieckim umieszczono polskie brzmienie przepisu. Ale to nie wszystko. Akt jest interesujący jeszcze z jednego powodu. Prawodawca określa w nim zasady ekonomiczne dla nowego ładu w miejscowościach narażonych na pożary. Edykt jest zatem kompleksowy i był zrozumiały dla wszystkich mieszkańców terenu dla którego został wprowadzony.

W dalszej części zamieszone zostały faksymile oryginału poprzedzone kopią polskiej wersji w wersji czytelniejszej dla współczesnego czytelnika. Zachowaliśmy oryginalną pisownię.

Życzymy pouczającej lektury i zapraszamy do wsparcia naszych inicjatyw.

Piotr Matan
Marek Różycki
i-muzeum.pl

KOPIA POLSKIEJ WERSJI JĘZYKOWEJ

No.XXXVII EDYKT w sprawie demontażu i nowo wybudowanych budynków w wsiach i miastach Prus Nowo-Wschodnich.

Berlin 26 czerwca 1799 roku

**My Fryderyk Wilhelm z Bożej Łaski Król Pruski etc.
czynimmy wiadomo, i oznajmujemy niniejszym Edyktem itd.**

Doświadczenia wielorakie nauczyły, iż wynikające po Wsiach Pro-
wincji Prus Nowo-Wschodnich Pożary dla nadzwyczajnego spustosze-
nia stają się przyczyną, ponieważ Budynki y Podworza Poddanych, tak
blisko siebie są położone że Płomień wybuchający z jednego Budynku,
niezaromowanym sposobem drogi obejmuie, y przeto używanie Na-
czyń do gaszenia ognia, nie tylko nader trudnym, ale nawet co więcej
jeszcze, niepodobnym staje się.

Lubośmy w przekonaniu o szkodliwych tegoż sposobu budowania
się skutkach, zamierzając istotną Naszych Poddanych pomyślność, w
pojedynczych przypadkach do umorzenia takowego złego zwycza-
ju już się przykładali, częstokroć jednakże doświadczać Nam przyszło,
że Przeciwność y uprzedzenia wzrostu skutecznienia tegoż zamiaru
wiele przeszkadzały.

Zatym za potrzebą uznaliśmy rzecz mocą wydającego się Kraiowo-
-Publicznego Prawem uchwalonego Przepisu wszelkie podobne na ni-
czym fundujące się a zbawienne urządzenie tamujące przeciwności
umorzyć, Sądowe zaś Zwierzchności, przeciw wszelkim ich Poddanym
wymówkom, co się tycze tey Rzeczy, ubezpieczyć y umocować, jakoż
niniejszym rozkazujemy Edyktem ażeby:

I

Żaden Poddany, gdy pojedyncze, lub więcej Budynków Poddanych,
Podworza albo nawet, całe Wsie pożarem spłoną się y dlatego lub też
dla jakiej bądź Ruiny Zabudowań, jako też, z innych przyczyn nowo wy-
stawione być mają, do zaczęcia wystawienia nowego Domu, lub Za-
budowania Podworza całego dopóty Prawa, nie miał dopóki Zwierzch-
ność Miejskowa, onemu nie wyznaczy miejsca, do zabudowania się. Do
której to zwierzchności w podobnych okolicznościach udać się ma.

II

Zdaniu Zwierzchności Sądowej to której naypierwey dozór Policyiny
we wsiach swych należy która oraz o utrzymaniu poddanych swych

troskliwie dbać powinna, zostawnie się Decyzja y rozrządzenie czy nowo zabudować się mające Podworza lub pojedyncze Budynki przeszłe swe lub nowe jakie Miejsca tudzież w jakiej odmiennej dla ochronienia niebezpiecznych pożarów dostatecznej rozległości wyznaczone mieć mają i w jakim sposobie miejsca dworne i wsie rozszerzone być powinny, w której to okoliczności, jej tylko jest powinnością starania się, ażeby Poddany których Poodworza, lub pojedyncze budynki przeniesione być mają ze szkodą z takowego przeniesienia dla nich wynikać mogącą stosowną do rzeczy odbierali bonifikacją.

III

Jeżeli z okazji przeniesienia podworza lub pojedynczych budynków, użyteczne grunta possasora wprawdzie zabudować wypada, dawniejsze zaś miejsca zabudowane wzajemnie uprawiane i na użytek obrócone być mogą, a zatem possessor żadnego w całości gruntu swego użytecznego, nie ma uszczerbku, wtedy żadna nie nastąpić ma bonifikacja która jednak w regule wszędzie wyznaczona będzie, kiedy posesor przestawić się mającego budynku jaką utratę w całości gruntów swoich użytecznych dotąd posiadanych poniósł. Za stratę jednak względem dobroci i lepszej uprawy gruntu jeżeli szkoda nieznaczną, nagroda zaś bardzo trudna, żadnej żądać nie można bonifikacji ani też dawana być nie ma, lecz powinien posesor tak małą własnym przemyśleniem nagrodzić się mogącą stratę, uważając większe bezpieczeństwo budynków, z swej własności bez żadnej znosić bonifikacji.

IV

Jeżeliby także i Poddany w przeniesieniu własnych swych budynków, tyle tylko od gruntu swego użytecznego lub w zażywaniu Onego stracił, iż też strata w proporcji jego sytuacji żywienie się wcale by nie naznaczyła, co zwierzchność sądowe za znoszeniem się z landratem w każdym razie rozważyć mają, jako co na przykład jeśli włościan włościny lub półwłościny kilka tracą stóp kwadratowych i w takowym przypadku bonifikacja mało znaczącej szkody, wielce staje się trudną wtedy posesor takową stratę równie bez bonifikacji sam znosić powinien.

V

Równie też samo być powinno kiedy nie tylko budynki osobnego gospodarza lecz więcej budynków albo podworza sąsiedzkich gospodarzów przeniesione bywają a stąd znikająca szkoda dla każdego z osobna gospodarza nieznaczną, bonifikacja zaś Trudną by była.

VI

Gdyby zaś Bonifikacja podobnej szkody, bez nader wielkiej trudności nastąpić mogła i posesor gruntu onejby żądał, albo też jeśli szkoda

większej jest wartości, w ten czas też szkoda akuratnie otaksowaną i nagrodzoną być powinna.

VII

Takowe otaksowanie przez przysięgłych sołtysów dystryktowych uskutecznić można, albo w niedostatku tychże przez ludzi znających rzeczy równie przysięgłych; pomiar zaś grunt samego jeżeli potrzebnym być miał przez komorników alias ziemiomierców przysięgłych, my zaś wzajemnie przychylając się z ojcowskim ku krajowi miłości naszej do wsparcia interesu wspólnie pożytecznego umyśliliśmy koszt detaksacji i pomiaru za zrobienie potrzebnie być mogącej planty w amatach naszych ekonomicznych, z kasy naszej całkiem kazać wypłacać. Po wsiach zaś innych zwierzchności sądowej połowa kosztu kasy naszej nastąpić ma, a druga połowa od należytego Dominio Patrimoniali przyjęta być powinna.

VIII

Nadgodzenie czyli bonifikacja straty w gruntach zawsze podług reguły, jeżeli tylko być może osobliwie zaś jeszcze, kiedy posesor inaczej w stanie uiszczenia się obowiązkwowi danin utrzymanym być by nie mógł, w innych czynić się ma gruntach, w którym to zdarzeniu pomiędzy wszystkimi innymi gruntami, place wspólne gromadzkie około wsiów leżące wybrać należy względem bezpłatnego odstąpienia których gromady wprowadzić wystuchać, jednak zaś na żadne zezwolić nie można protestacje i przeciwności skoroby tylko też gromady bez tychże obejść się mogły gruntów.

IX

Jeżeli takowa bonifikacja nie inaczej stosownie czynić by się mogła jak tylko przez to, że nowy posesor nieco gruntu sąsiada swego dostać musi, powinien zatym tenże sąsiad ostrzegając sobie bonifikacją, bez najmniejszego na to zezwolić i sprzeciwienia się.

X

Jeżeli Nadgodzenie czyli bonifikacja straty gruntu takowym sposobem w innych czynić by się mogła gruntach a jednak posesor w stanie odbywania powinności swych i żywienia się by się został, gdyby choć pieniędzmi zaspokojony został, albo jeżeli okazja się zdarzyła do nakuپienia sąsiedzkich dla nagrodzenia w naturze gruntów, albo też jeżeliby tylko pożytek, przez niejaki tylko czas stracić mogący bonifikować należało wtedy bonifikacja za poprzedzającym akuratnym otaksowaniem w gotowiznie czynić się powinna.

XI

Takowa bonifikacja z kasy komunalnej gromady albo w niedostatku tej, od wszystkich członków gromady nie wyłączając aktorów budujących się w [...] się mających, którzy także część wspólna na nich spadając powinni przyjąć na siebie, równie tak jako i inne nadzwyczajne onera wspólne gromadzkie w proporcji w każdym miejscu używanej dostarczona być musi.

XII

Przy regulowaniu tychże bonifikacji zawsze z landratem znosić się należy, który względem dostarczenia dodatku do bonifikacji podając specyfikację osobistych składek kamerze do aprobacji raportować także też, skoro też nastąpi aprobacja o nieodwłoczne uskutecznienie projektu budowania starać się powinien.

XIII

Jeśliby zaś dołączenie dodatków nadgrodenia czyli bonifikacji nad siłę gromady okazało się czego zaraz w pierwszym układaniu projektu dojść będzie można, landrat o tym nieodwłocznie do kamery raportować jest zobowiązany, ażeby cały projekt albo zniesionym albo sposobem uskutecznić się mogącym modyfikowanym być mógł, albo inne dla łatwości gromady przyczynienia się wynalezione były. Osobliwym zaś to naszym będzie łaskawym ukontentowaniem, kiedy zwierzchności sądowe do tego przychylając się prócz zwyczajnego uwolnienia od podatków dwornych dobrowolnymi dodatkami uskutecznienie takowego projektu przyspieszą.

XIV

Decyzja czy suma bonifikacji w gotowiźnie opłacić się mająca posesorowi zapłacona, albo jakim innym sposobem dla onegoż i dworu jego pożytku używana być ma, zostaw uje się jedynie zdaniu zwierzchności sądowych, te zaś zwierzchności wzajemnie względem opłacenia podatków opowiadać za poddanych są obowiązane.

XV

Za odebraniem takowej bonifikacji poddani na przeniesienie swych budynków nawet całych podworzów podług żądania zwierzchności zezwolić powinni.

XVI

Jeżeli się zaś sprzeciwiają zamiarowi zwierzchności sądowych generalnie względem zabudowania się rozległych od siebie oddziałach albo nie kontentują się ofiarowana bonifikacją, landrat z znoszeniem

się ich zwierzchnościami tychże wysłuchać ma poddanych indagacją z obopólnych onych przyczyn i powodów z obowiązku wyprowadzić i w protokół zapisać kamerze zaś nieodwrotnie z poddaniem protokołów wszelkich w tej mierze czynności spisanych przytaczając także jeśli potrzeba akuratańską plantę sytuacji uczynić raport jest obowiązany.

XVII

Jeżeli poddani prócz zwierzchności sądowej jeszcze innym dóbr posesorom względem posług dziesięcin albo czynszu podlegają albo jeżeli są dzierżawcami czasowymi, dziedzicznymi, tudzież czynszownikami plebańskimi, lub kościelnymi czyli też jeśli do jakiej należą pobożnej fundacji, wtedy do wyprowadzić się mającej indygalacji ich panowie, którym względem posługi dziesięcin czynszu podlegają dzierżawcy czasowi i dziedziczni i Panowie dziedziczno-czynszowi, księża, dozorczy kościołów, także , także dozorczy pobożnych fundacji, powołani być powinni, obowiązani także Ci księża i dozorczy względem umówionego albo jeszcze czynić się mającego ułożenia aprobacji u swej zwierzchności duchowej i kamer y naszej wojenno-ekonomicznej poszukiwać.

XVIII

Jeżeli się nie uda Landratowi (o co jednak gorliwie starać się powinien) zachodzące między zwierzchnościami i poddanymi sprzeczki w dobroci rozsądzać wtedy sprawa ta do decyzji kamery należy, która po poprzedzającym ścisłym onej wyegzaminowaniu z powołaniem jednego, lub więcej swych justycjariuszy ile tylko być może przytaczając dowody prędko zdecydować musi. Tenże wyrok kamery bez najmniejszej zwłoki wszystkimi rzecz mającymi aktorom przez landrata powinien być oznajmiony i onych oświadczeń w tej mierze żądane, a jeśli nim się kontentują uskutecznienie projektu do końca przyprowadzić, jeżeliby zaś jeden albo drugi przez to uciążonym być się poczuwał, wtedy ten w usprawiedliwieniu się względem swych zażaleń wysłuchany oraz bez najmniejszej zwłoki z przyłączeniem protokołów spisanych wszelkich tego interesu tyjących się czynności do kamery raport uczyniony być musi

XIX

Taż kamera takowy interes jeszcze raz za znoszeniem się z innymi justycjariuszami uważnie roztrząsnąć i w tej okoliczności akta tak własne jako urzędu land ratowskiego, dając z obowiązku swe żądanie do departamentu prowincjonalnego dla finalnej decyzji przestać jest obowiązana.

XX

Na takowym wyroku tegoż Departament co się tyczy uskutecznienia projektu do budowania koniecznie i nieodmiennie przestać po-

trzeba i przeciwko onemu u żadnej zwierzchności poszukiwać regresu nie jest wolno, gdyż w podobnych rzeczach policji tyczących się, gdzie nade wszystko o najspieszniejszych budynków chłopskich restauracją idzie, równie spieszno żądamy postąpienia i na żadne u zwyczajnych sądów nie pozwalamy sprawy.

XXI

Wzajemnie zaś nie jest zabroniono i wolno każdemu, który w tym razie użyteczne straciwszy grunta mniema iż w wynalezionym nadgro-dzeniu dostatecznej nie otrzymuje bonifikacji od tego który powinien jest uczynić bonifikacją drogą prawa u przyzwoitego sobie sądu zupełnego poszukiwać zaspokojenia, w którym to razie zaś takowy aktor jeśli dekretem sądowym tyle mu tylko przyznano będzie, ile by z przeszłego wynalezienia był odebrał, sam jedynie ekspensom popadać powinien.

XXII

Gdy ci których podworza, czyli pojedyncze budynki przeniesione być mają wyrokowi od departamentu skarbowego prowincjonalnego za-padłemu posłuszni być nie chcieli i przepisaną budowlę wyprowadzić sprzeciwili się, wtedy sądy miejscowe bez najmniejszego jednak postępowania procesualnego co niniejszym edyktem wyraźnie zakazujemy, przeciw upornym jeśli chłopi dzierżawni albo poddani pańszczyzną odbywający w przeciągu Frysztu przejudykującego mają, dla nowego zaś podworza przyjmującego jako najpierwszą położyć trzeba kondycję aby przepisaną budowlę pod warunkami przepisanyymi wprowadzał.

XXIII

Jeżeli zaś sprzeciwiający się poddany dziedzicznym swego miejsca jest posesorem wtedy koszt potrzebny do uskutecznienia projektu budowania tyczącego się z własnego jego majątku dostarczany być musi, albo jest Dominum Dóbr, lub któżkolwiek, tenże koszt założyć oświadczają wtedy na tymże gruncie należycie zabezpieczony być powinien. Jeżeli zaś takowa załoga kosztu wraz dostarczyć się nie mogła nieodwłocznie do taksy subhastacji dworku przystępować. Nabywającemu zaś Nowotnemu wyprowadzenie projektu budowania za pierwszą położyć kondycję powinno. Wolno ma być w prawdzie takiemu posesorowi dziedzicznemu jeszcze w terminie licytacji znieść sprzedaż dworku swego i w posesyi Onego utrzymać się gdy się oświadcza, iż wyrokowi jemu wiadomemu poddać się chce, wzajemnie jednak koszty i ekspens z otaksowania i subhastacji wynikły nosić, oraz stawiającym się na licytację ekspens podróży i opóźnienie swych interesów podług ich likwidacji bonifikować jest obowiązany.

XXIV

Przeciwko podobnej eksmisji albo subhastacji wreszcie nikomu ani nawet małoletnim, księżom, kościołom i fundacja pobożnym służyć nie ma dobrodziejstwo prawne, względem przywracania się do przeszłego stanu, lecz im zostanie się do opiekunów lub dozorców swój czynić regres.

Co się tyczy małoletnich, rozkazujemy jednak iż jeżeliby opiekunowie wyprowadzeniu ułożonego prawem uchwalonego projektu budowania upornie się sprzeciwili, ich zezwolenie przez sądową zwierzchność czynione i innemu wyznaczyć się mającemu opiekunowi, staranie około zabudowania poruczone i zlecone być może.

XXV

Wszelkie czynności i ekspedycje w interesach tyczących się budowania w rozległych sobie oddziałach podworza i budynków, wreszcie jako interesa policyjne uważane a zatym uwolnione od stempla i szaportlów używać będą.

XXVI

wszelkie edyktem niniejszym ustanowione prawidła także i w ten czas przystosowane być powinny, kiedy osobne lecz razem mieszkające zwierzchności do nowego przymuszeni zostaną zabudowania. Landratom zaleca się w takowych przypadkach osobiłwiej pilnować dopełnienia prawa i w potrzebne zdarzenia do kamery przełożonej o tym raportować. Równie i po miastach takowe prawidła ile tylko być może do skutku przeprowadzone będą.

XXVII

Ufamy zatym w najtłaskawiej w wiernych naszych posesorach oraz i zwierzchnościach iż zdarzających się przypadkach do budowania rozległych od siebie oddziałach budynków własnych, jako i ich poddanych nawet samych siebie niejako samych siebie poświęcając na to, co wszystko w skutkach zbawiennych pożytecznego tegoż urzędnika hojnie nadgradza się, gorliwie przyczynić się będą, i rozkazujemy przytym iżby przepisy tegoż edyktu od wszelkich zwierzchności, których ta rzecz tyczy się z obowiązku dopełnione zostały, także aby od Dykasterjów Justycyjnych żaden proces przeciwko onym pozwolonym nie był.

Na co dla większej wagi ręka własną podpisaliśmy się i pieczęć naszą królewską przycisnąć rozkazaliśmy

Dań w Berlinie, dnia 26. czerwca 1799
Fryderyk Wilhelm

No. XXXVII. Edict wegen des Auseinanderbauens neu zu errichtender Gebäude auf dem Lande und in den Städten in Neu-Ostpreussen. De Dato Berlin, den 26sten Juny 1799.

Wir Friedrich Wilhelm, von Gottes Gnaden König von Preussen etc. etc. Thun kund und fügen hiemit zu wissen etc. Vielfältige Erfahrungen haben es gelehrt, daß die in den Dörfern von Neu-Ostpreussen ausbrechenden Feuersbrünste deshalb außerordentliche Verwüstungen anrichten, weil die Gebäude und Gehöfte der Unterthanen so nahe an einander gebaut sind, daß die Flamme von einem Gebäude unaufhaltsam dem andern mitgetheilt, und dadurch der Gebrauch der Lösungs- Werkzeuge sehr erschweret, oder wohl gar unmöglich gemacht wird.

Wir sind zwar, überzeugt von den verderblichen Folgen einer solchen Bauart,

My Fryderyk Wilhelm z Bożey Łaski Król Pruski &c.

Czyniemy wiadomo, i oznajmujemy niniejszym Edyktem i, t, d. Doświadczenia wielorakie nancyły, iż wynikające po Wsiach Prowincyi Pruski Nowo- Wscodnich Pożary dla tego nadzwyczajnego spustoszenia stały się przyczyną, ponieważ Budynki y Podwórza Poddanych, tak blisko siebie są położone że Płomien wybuchający z jednego Budynku, niezamowanym sposobem drogi obeymuie, y przeto używanie Naczyn do gaśzenia ognia, nie tylko nadzwyczajnym, ale nawet co więcej jeszcze, niepodnym staie się.

Lubośmy w przekonaniu o szkodliwych tegoż sposobu budowania się skutkach, za-

Na 3

ju

2551

Verordnungen von 1799. No. 37.

2552

zu Unserer Unterthanen wahrem Besten, in einzelnen Fällen bemüht gewesen, diesem Mißbrauch abzuhelfen, haben jedoch vielfältig in Erfahrung bringen müssen, daß Widersprüche und Vorurtheile der Beförderung dieses Gegenstandes große Hindernisse in den Weg legen.

Wir haben daher für nöthig erachtet, durch eine landesherrliche gesetzliche Vorschrift alle ungegründete Widersprüche gegen diese heilsame Anordnung wegzuräumen, und die Gerichtsobrigkeiten in Neu-Ostpreussen gegen die Einwendungen ihrer Unterthanen in diesem Stücke zu schützen und cher zu stellen, und befehlen demnach hiedurch,

§. I.

Daß, wenn einzelne oder mehrere Unterthanengebäude, Gehöfte, oder wohl gar ganze Dörfer durch Feuersbrünste in die Asche gelegt werden und deshalb, oder sonst wegen Baufälligkeit, auch aus andern Ursachen, neu erbauet werden sollen, kein Unterthan die Befugniß haben soll, ehe den Bau eines Gebäudes oder ganzen Gehöftes vorzunehmen, als bis ihm die Baustelle von der Gerichtsobrigkeit, an welche er sich in dieser Absicht zu wenden hat, angewiesen ist.

mierzając istotną Naszych Poddanych poraźność, w pojedynczych przypadkach do umorzenia takowego złego zwyczaju już się przykładali, częstokroć jednakże doświadczając Nam przyszło, że Przeciwność y uprzedzenia wzrostu uskutecczenia tegoż zamiaru wiele przeszkadzały.

Zatym za potrzebną uważaliśmy rzecz, mocą wydającego się Kraiowo- Publicznego Prawem uchwalonego Przepisu wszelkie podobne na niczym fundujące się a zbawienne Urządzenie tamujące przeciwności umorzyć, Sądowe zaś Zwierzchności, przeciw wszelkim ich Poddanych wymówkom, co się tyczy tej Rzeczy, ubezpieczyć y umocować, iakoż niniejszym rozkazujemy Edyktem, ażeby.

§. I.

Zaden Poddany, gdy pojedyncze, lub więcej Budynków Poddanych, Podwórza albo nawet, całe Wsie pozarem spłonęły się y dla tego, lub też dla iakiey bądź Ruiny Zabudowań, iako też, z innych przyczyn nowo wystawione bydź mają, do zaczęcia wystawienia nowego Domu, lub Zabudowania Podwórza całego dopoty Prawa, niemiał, dopoki Zwierzchność Mieyscowa, onemu niewyznaczy Mieysca, do Zabudowania się. Do której to Zwierzchności w podobnych Okolicznościach udać się ma.

Dem Ermessen der Gerichtsobrigkeiten, welchen zunächst die Polizeiaufsicht über ihre Dörfer obliegt, und den an der Erhaltung ihrer Unterthanen gelegen seyn muß, soll es überlassen bleiben, zu bestimmen: ob die neu zu erbauende Gehöfte oder einzelne Gebäude ihre vormalige, oder welche neuen Stellen, und in welcher wechselseitigen, zur Verhütung gefährlicher Feuerbrünste hinlänglichen, auch mit der wirtschaftlichen Bestimmung der Gebäude verträglichen Entfernung, widererhalten, und wie die Hofstellen und Dorfschaften erweitert werden sollen; wöben ihnen bloß zur Pflicht gemacht wird, dafür zu sorgen, daß die Unterthanen, deren Gehöfte, oder einzelne Gebäude verfehrt werden sollen, für den aus der Versehung ihnen erwachsenden Verlust, eine der Sache angemessene Entschädigung erhalten.

Zdaniu Zwierzchności Sądowej to które naypierwey dozor Policyiny we Wsiach swych należy króla oraz o utrzymaniu poddanych swych troskliwie dbać powinna, zostawia się Decyzya y rozrządzenie, czy nowo zabudować się mające Podworza, lub poiedyncze Budynki, przeszłe swe lub nowe iakie Mieysca, tudzież w iakiey odmienney dla ochronienia niebezpiecznych Pożarów, dostateczney Rozległości wyznaczone mieć mają i w iakim Spolobie Mieysca Dworne y Wsie rozszerzone bydź powinny, w którey to Okolicznosci, iey tylko iest powinnością starania się, ażeby Poddany których Podworza, lub poiedyncze Budynki przeniesione bydź mają za Szkodę z takowego przeniesienia dla nich wynikać mogącą stosowną do Rzeczy odbierali Bonifikacyą.

Wenn zu Versehung der Gehöfte oder einzelnen Gebäude zwar nutzbare Grundstücke des Besitzers bebauet werden müssen, dagegen aber die alten Baustellen wiederum zu cultiviren und nutzbar zu machen sind, mithin der Besitzer keinen Verlust an dem Flächeninhalte seiner nutzbaren Grundstücke leidet, so soll gar keine Entschädigung statt finden; dagegen aber solche in der Regel überall gegeben werden, wenn der Besitzer eines zu verlegenden Gebäudes dadurch an dem bisherigen Flächeninhalte seiner nutzbaren Grundstücke einen Verlust erleidet. Für den Verlust, in Rücksicht auf die Bonität und bessere Cultur der Grundstücke, darf jedoch, wenn der Schaden nicht von Bedeutung und die Entschädigung dafür sehr schwierig ist, keine Vergütung verlangt oder gegeben werden, sondern einen solchen gerulgen, durch eigene Industrie zu ersetzenden Verlust, muß der Besitzer, in Rücksicht auf die mehrere Sicherheit seiner Gebäude und seines Eigenthums, ohne Vergütung tragen.

Jezeli z Okazyi przeniesienia Podworza lub poiedynczych Budynków, użyteczne Grunty Possessora wprowadzić zabudować wypada, dawnieysze zaś Mieysca zabudowane wzajemnie uprawiane y na Użytek obracane bydź mogą, a zarym Possessor żadnego w całości Gruntu swego użytecznego, nie ma uszczerbku, w tedy żadna mienastąpić ma Bonifikacya, która iednak w Regule włędzie wyznaczona będzie, kiedy Possessor przestawić się mającego budynku, iaka utratę w całości Gruntów swoich użytecznych dorad posiadanych poniosł. Za strate iednak względem dobroci y lepszej uprawy Gruntu, jezeli Szkoła nieznaczna, Nadgroda zaś bardzo trudna, żadney żadać niemożna Bonifikacyi, ani też dawana bydź niema, lecz powinien Possessor tak małą własnym przemyślem nadgrodzić się mogącą Stratę, uważając większe bezpieczeństwo Budynków z swej własności bez żadney znosić Bonifikacyi.

Sollte auch der Unterthan bey der Verfertigung seiner eigenen Gebäude, an seinem nützlichen Grunde und Boden, oder an dessen Abnutzung, nur so wenig verlieren, daß der Verlust, in Vergleichung mit seinem Nahrungsstande, von gar keiner Erheblichkeit wäre, welches die Gerichtsobrigkeit mit Zuziehung des Landraths, jedesmal zu erwägen hat, als: B. wenn Ganz- oder Halbbauern einige Quadratfuß verlieren, und in solchen Fällen die Veranlagung des geringen Schadens mit großen Schwierigkeiten verknüpft ist, so muß der Besitzer diesen Verlust ebenfals ohne Vergütung allein übernehmen.

§. V.

Ein gleiches soll auch statt finden, wenn nicht bloß die Gebäude eines einzelnen Unterthanen, sondern mehrere Gebäude oder Gehöfte benachbarter Wirthe verlegt werden, und der Verlust für jeden einzelnen Besitzer unbedeutend und die Entschädigung schwierig ist.

Jeżeliby także y Poddany w przemiesieniu własnych swych Budynków, tyle tyl, ko od Gruntu swego użytecznego, lub w zażywaniu onego stracił, iż taż Strata y Proporcya jego Sytuacyi żywienia się wcaleby nie oznaczyla, co Zwierzchności Sądowej, za Znoszeniem się z Landratem w każdym razie rozważać maig, jako to na przykład iesli Włoscian Włoczny lub półwłoczny kilka tracą Stóp Kwadratowych, y w takowym przypadku Bonifikacya mało znaczący Szkoły, wielce staie się trudną, wtedy Possessor takową Stratę rownie bez Bonifikacyi Sam znosić powinien.

§. V.

Równie toż samo byz powiano kiedy nie tylko Budynki osobnego Gospodarza, lecz więcej Budynków albo Podworza Siedzkich Gospodarzów, przeniesione bywają, a ztąd wynikająca Szkoła dla każdego z osobna Gospodarza niezadaczną, Bonifikacya zaś trudną by byla.

§. VI.

§. VI.

Kann aber die Vergütung des Schadens, wenn er auch von geringer Bedeutung seyn sollte, ohne große Beihilflichkeit geschehen, und verlangt der Grundbesitzer eine solche Entschädigung, oder ist der Schaden von größerer Erheblichkeit, so muß solcher genau gewürdigt und festgesetzt werden.

§. VII.

Die Abschätzung des Schadens geschieht durch geschworene Kreischulzen, oder in Ermangelung derselben, durch bereidete Sachverständige, und die Vermessung der Grundstücke, wofern solche nöthig seyn sollte, durch vereidete Reismesser; wogegen Wir, zur Beförderung der gemeinnützigen Sache, landesväterlich gesonnen sind, die Detaxations- und Vermessungskosten für die Aufnahme des etwa nöthigen Plans in Unseren Domänenämtern, ganz aus Unseren Cassen zahlen zu lassen. Bey Dörfern anderer Gerichtsobrigkeiten soll die Hälfte der Kosten aus Unseren Cassen erfolgen, die andere Hälfte muß von dem betroffenen Patrimonial-Dominio übernommen werden.

§. VI.

Gdyby zaś Bonifikacya podobney Szkoły, bez nader wielkiej trudności nastąpić mogła y Possessor Gruntu oneyby żądał, albo też iesli Szkoła większy iest wartości, w ten czas taż Szkoła akuramie otaxowaną y nadgrózoną być powinna.

§. VII.

Takowe otaxowanie przez przyśięgłych Sołtyśów Dystryktowych skutecznie można, albo w niedostarku tychże przez Ludzi znających rzeczy rownie przyśięgłych; Pomiar zaś Gruntu samego, jeżeliby potrzebnym bydz miał przez Komorników, alias Ziemiomierców przyśięgłych; My zaś wzaiemnie przychylając się z Oycowskiemu ku Krajowi miłości Naszey do wiparcia Interessu wspólnie pożytecznego, umyśliszmy Koszt Detaxacyi y Pomiaru za zrobienie potrzebnie być moggcey Planty y Amtach Naszych Ekonomicznych, z Kassy Naszey całkiem kazać wypłacać. Po Wsiach zaś innych Zwierzchności Sądowej połowa kosztu z Kassy Naszey nastąpić ma, a druga połowa od należytego Dominio Patrimoniali przyięta bydz powinna.

Die Vergütung des Verlustes an Grund und Boden, soll in der Regel immer, soweit solches nur immer möglich ist, und besonders wenn der Besitzer sonst nicht im prästationsfähigen Zustande erhalten werden könnte, durch andere Grundstücke geschehen. Hierzu sind, vor allen anderen, die Gemeindeplätze bey den Dörfern zu wählen, über deren unentgeltliche Abtretung die Gemeinden zwar zu hören sind, wogegen aber, wenn dieselben ihnen nur irgend entbehrlich sind, kein Widerspruch gestattet werden soll.

§. IX.

Kann die Naturalentschädigung durch Grundstücke nicht anders zweckmäßig geschehen, als daß der neue Grundbesitzer etwas von dem Grundstücke seines Nachbarn erhält, so muß sich letzterer solches, mit Vorbehalt der Entschädigung, unweigerlich gefallen lassen.

§. X.

Wenn die Vergütung des Verlustes an Grund und Boden auf solche Weise

Nadgródzienie czyli Bonifikacya Strary w Gruncach, zawiąże podług Reguły, jeżeli tylko bydy mogły, osobiście, zaś jeszcze, kiedy Posiession inaczey w stanie uiszczenia się obowiązkuw dajin, utrzymany bydy by niemogły, w innych czynić się ma Gruntach; w którym to zdarzeniu pomiędzy wszystkimi innemi gruntami; Płace wspólne Gromadzkie okółto Wsiow leżące wybrać należy względem bezpłatnego odslapienia których Gromady w prawdzie wysłuchać, iednak zaś na żadne zezwolic niemożna Protestacyi y przeciwności skotoży tylko też Gromady bez tychże odcyć się mogły Gruntow.

§. IX.

Jeżeli takowa Bonifikacya nie inaczey słownie czynić by się mogła iak tylko przez to, że nowy Posiessor nieco gruntu Sąsiada swego dostać musi, powinien zarym tenże Sąsiad otrzygać sobie Bonifikacya, bez najmniejszego na to zezwolic sprzeciwienia się.

§. X.

Jeżeli Nadgródzienie czyli Bonifikacya Strary Gruntu takowym Sposobem w innych

durch

durch andere Grundstücke nicht geschehen kann, und es mit der Prästationsfähigkeit des Grundbesizers und seiner Nachbarn verträglich ist, ihn durch Geld zu entschädigen, oder wenn eine Gelegenheit vorhanden ist, benachbarte Grundstücke zur Naturalentschädigung anzukaufen, oder wenn nur eine auf eine Zeitlang ausfallende Nutzung zu vergüten ist, so muß der Ersatz nach vorgängiger genauer Abschätzung in Gelde geschehen.

§. XI.

Dieser Ersatz muß aus der Gemeinder-Casse, oder, wenn eine solche nicht vorhanden ist, von sämtlichen Mitgliedern der Gemeinde, mit Inbegriff der bauenden und zu entschädigenden Interessenten, als welche ihren societätsmäßigen Antheil mit übernehmen müssen, so wie andere außerordentliche Gemeindelasten, nach den an jedem Orte üblichen Verhältnissen, aufgebracht werden.

czynić by się niemogła Gruntach a iednak Posiessor w Stanie odbywania Powinności swych, y żywienia się by się został, gdyby choć Pieniężmi zaspokoiony został, albo jeżeli Okazały się zdarzy do Nakupienia Sąsiadzkich dla nadgródzienia w Naturze Gruntów, albo też jeżeliby tylko pożytek, przez nieiaki tylko czas stracić mogący bonifikować należało, w tedy Bonifikacya za poprzedzającym skuratnym otaxowaniem w gotowiznie czynić się powinna.

§. XI.

Takowa Bonifikacia z Kassy Kommunalney Gromady albo wniedostatku tey, od wszystkich Członków gromady, niewyłączając Aktorów budujących się y nadgródzicie się mających, którzy także część wspólną, na nich spadającą powinni przyjąć na Siebie, równie tak iako y inne nadzwyczajne Onera wspólne Gromadzkie w proporecyi w każdym Mieyscu używany dostarczona bydy musi.

§. XII.

Bei Regulierung der Entschädigungen, muß der Landrath jedesmal zugezogen werden. Dieser hat wegen Aufbringung des Entschädigungszuschusses, mit Einreichung der Anlage von den individuellen Beiträgen, an die Cammer zur Genehmigung zu berichten, auch sobald diese Genehmigung erfolgt, für die ungesäumte Ausführung des Bauplans Sorge zu tragen.

§. XIII.

Uebersteigt hingegen die Aufbringung der Entschädigungszuschüsse die Kräfte der Gemeinde, welches sich gleich bei der ersten Anlegung des Plans wird übersehen lassen, so muß der Landrath hievon schleunigen Bericht an die Cammer erstatten, damit entweder der ganze Plan aufgegeben, oder derselbe auf eine ausführbare Art modificirt, oder auf eine andere Weise für die Erleichterung der Gemeinde gesorgt werden kann; wobei es uns zum besondern Wohlgefallen gereichen wird, wenn die Gerichtsobrigkeiten, außer dem gewöhnlichen Erlaß der gütsherrlichen Abgaben, durch freiwillige Zuschüsse, die Ausführung eines solchen nützlichen Plans zu befördern sich willig finden lassen werden.

§. XII.

Przy Regulowaniu tychże Bonifikacyi zawsze z Landratem znośić się należy, Który względem dostarczenia Dodatku do Bonifikacyi podając Specyfikacyą osobistych Składek Kammerze do Approbacyi raportować, także też, skóro też nastąpi Approbacya o nieodwłoczne uskutecznienie Projektu budowania starać się powinien.

§. XIII.

Jeśli by zaś Dostarczenie Dodatków do Nadgrodzienia, czyli Bonifikacyi nad siłę Gromady okazało się czego zaraz w pierwszym układaniu Projektu dość będzie można, Landrath o rym nieodwłocznie do Kammercy raportować jest obowiązany, ażeby cały Projekt albo zniezionym albo sposobem uskutecznić się mogącym modyfikowanym być mógł, albo inne dla łatwości Gromady przyczynienia się wynalezione były. Ośbliwym zaś to Naszym będzie Łaskawym Ukontentowaniem, kiedy Zwierzchności Sądowe do tego przychylając się, procz zwyyczajnego uwolnienia od Podatków Dwornych dobrowolnemi dodatkami uskutecznienie takowego projektu przyspieszą.

§. XIV.

Die Bestimmung: ob die in Gelde zu zahlenden Entschädigungssummen dem Besizer ausgezahlt, oder auf welche andere Weise solche zu dessen und seines Hofes Nutzen verwendet werden sollen, bleibt lediglich dem Ermessen der Gerichtsobrigkeiten vorbehalten; wogegen diese für die Prästationsfähigkeit ihrer Unterthanen einzustehen gehalten sind.

§. XV.

Gegen Erhaltung solcher Entschädigungen, sollen die Unterthanen schlechterdings schuldig und verbunden seyn, sich die Verletzung ihrer Gebäude, auch ganzer Gehöfte, nach dem Verlangen ihrer Gerichtsobrigkeiten, gefallen zu lassen.

§. XVI.

Widersprechen dieselben dem Vorhaben der letztern in Ansehung des Auseinanderbaues überhaupt, oder sind sie mit der ihnen angebotenen Entschädigung nicht zufrieden, so hat der Landrath, mit Zuziehung ihrer Obrigkeiten, sie zu hören, ihre wechselseitige Gründe und Gegenstände pflichtmäßig zu untersuchen, und zu Protocoll zu nehmen, auch davon unverzüglich mit Einreichung der darüber aufgenommenen Verhandlungen, nöthigenfalls auch eines richtigen Situationsplans, an die Kammer zu berichten.

§. XVII.

Sind die Unterthanen, außer der Gerichtsobrigkeit, noch anderen Gutsheerrschaften dienst. zehnd. oder jinspflichtig, oder sind sie Zeimpächter, Erbpächter, Zinsleute, Pfarrer oder Kirchenbauern, oder gehören sie einer frommen Stiftung, so müssen bei der Untersuchung ihre Dienst. zehnd. oder Zinsherren, Zitt. oder Erbpächter, Erbzinsherren, Prediger, Kirchenvorsteher, imgleichen die Vorsteher der frommen Stiftungen, zugezogen, auch muß von den Predigern und diesen Vorstehern über das getroffene und noch zu treffende Abkommen, die Genehmigung ihrer geistlichen Obern und Unserer Krieger- und Domainenkammer eingeholt werden.

§. XVIII.

Gelingt es dem Landrath (wie derselbe sich jedoch eifrig bemühen muß) nicht, den

§. XIV.

Decyzja czyli Summa Bonifikacyi w gotowiznie opłacić się mająca Posiessorowi za płacana, albo jakim innym sposobem dla onegoż y Dworu jego Pożytku używana być ma, zostawiać się iedynie zdaniu Zwierzchności Sądowych; Te zaś Zwierzchności wzajemnie względem Opłacenia Podatkow, odpowiadać za Poddanych są obowiązane.

§. XV.

Za odebraniem takowej Bonifikacyi Poddani na przeniesienie swych Budynków, nawet całych Podwórzów podług żądania Sądowych Zwierzchności zezwolić powinni.

§. XVI.

Jeżeli się zaś sprzeciwiają Zamiarowi Zwierzchności Sądowych generalnie względem zabudowania się w rozległych od Siebie oddziałach, albo niekontentuią się ofiarowaną im Bonifikacyą, Landrath z Znoszeniem się z ich Zwierzchnościami tychże wysłuchać ma Poddanych, Indagacyą z obopolnych onych przyczyn y Powodów z Obowiązku wyprowadzić y w Protokół zapisać Kammerze zaś nieodwłocznie z podaniem Protokółów wszelkich w tej mierze Czynności spisanych, przylączając także, jeśli potrzeba, akuramą Plantę Sytuacyi uczynić Rapport iest obowiązany.

§. XVII.

Jeżeli Poddani procz Zwierzchności Sądowej ieszcze innym Dobr Posiessorom względem posług Dzieśięcin, albo Czynszu podlegają albo jeżeli są dzierżawcami czasowemi, dziedzicznymi, tudzież Czyńszownikami Plebafskimi, lub Kościelnymi, czyli też jeśli do iskicy należą pobożney fundacyi, wtedy do wyprowadzić się mającey Indagacyi, ich Pannowie, którym względem posługi, Dzieśięcin, Czynszu podlegają, dzierżawcy czasowi y dziedziczni y Panowie Dziedziczno - Czyńszowi, Xięża, Dozorcy Kościołów, także Dozorcy pobożnych fundacyi powołani być powinni, obowiązani także ciż Xięża, y Dozorcy względem umowionego, albo ieszcze czynić się mającego Ułożenia Approbacyi u swej Zwierzchności Duchowney y Kammery Naszey Woickno Ekonomiczney poszukiwać.

§. XVIII.

Jeżeli się nie uda Landrathowi (o co jednak gorliwie starać się powinien) za-

Streit

Streit zwischen den Obrigkeit und den Unterthanen in Güte zu schlichten, so gelangt die Sache zur Entscheidung der Kammer, welche darin, nach vorgängiger sorgfältiger Prüfung derselben, mit Zuziehung eines oder mehrerer ihrer Justitiarier, einen ausführlichen Bescheid mit Gründen so schnell als möglich ertheilen muß. Diesen Bescheid hat der Landrath, ohne den mindesten Aufschub, sämmtlichen Interessenten zu eröffnen, ihre Erklärung darüber zu erforschen; und wenn sie hiebei sich beruhigen; die Ausführung des Plans zu veranstalten; dagegen aber; wenn einer oder der andere sich dadurch beschwert finden sollte, ihn mit der Rechtsfertigung seiner Beschwerden zu hören, auch alsdenn ohne Zeitverlust mit Einreichung sämmtlicher die Sache betreffenden Verhandlungen, an die Kammer zu berichten.

§. XIX.

Diese hat die Sache nochmals mit Zuziehung eines andern Justitiarii in reifliche Erwägung zu ziehen und darüber mit Einreichung ihrer und der landrathlichen Acten; auch mit Abgebung ihres pflichtmäßigen Gutachtens an das Provincial-Departement zur Finalentscheidung zu berichten.

§. XX.

Bei diesem Bescheide soll es, soviel die Ausführung des Plans zum Ausbath betrifft, schlechterdings sein unabänderliches Bewenden haben, und dagegen an keinerley Behörde irgend ein Recours statt finden; indem Wir in dergleichen Policesachen, wobei es überdies auf das schnelle Reestablishment der Unterthanengebäude ankommt, ein schleuniges Verfahren verlangen und keine Prozesse bei den gewöhnlichen Gerichten gestatten wollen.

§. XXI.

Dagegen bleibt es demjenigen, welcher dabey nutzbare Grundstücke verliert und durch die ausgemittelte Entschädigung nicht hinreichende Vergütung zu erhalten glaubt, unbenommen, dieselb mit demjenigen der die Entschädigung zu leisten hat, im Wege Rechts in dessen ordentlichem Gerichtsstande auszumachen; wobei demselben jedoch, falls ihm durch richterliches

chodzące między Zwierzchnościami y Poddanemi sprzeczki w dobroci rozstrząsać, wtedy sprawa ta do Decyzji Kamnery należy która po poprzedzającym ścisłym o niej wyexaminowaniu z powołaniem jednego, lub więcej swych Justycyariuszów ile tylko bydy może przyłączając dowody prędko zadecydować musi. Tenże wyrok Kamnery bez najmniejszej zwłoki wszystkim rzecz mającym Aktorom przez Landratha powinien bydy oznajmiony, y onych oświadczenie w tej mierze żądane, a jeśli nim się kontentuią uskutecznienie Proiektu do końca przyprowadzić, iezeliby zaś ieden, albo drugi przez to uciążonym bydy się poczuwał, w tedy ten w usprawiedliwieniu się względem swych zażalen wysłuchany; oraz bez najmniejszej zwłoki z przyłączeniem Protokółow spisanych wszelkich tego Interesu ryczących się Czynnosci do Kamnery Rapport uczyniony bydy musi.

§. XIX.

Taż Kamnery takowy Interes iezcze raz za znoszeniem się z innym Justycyariuszem uważnie rozstrząsać y w tej Okolicznosci Akta, tak własne, iako też Urzędu Landrathowskiego, dać z obowiązku swe zdanie; do Departamentu Prowincjonalnego dla finalnej Decyzji przelać iest obowiązana.

§. XX.

Na takowym wyroku tegoż Departamentu, co się tyczy uskutecznienia Proiektu do budowania konieczne, y nieodmiennie przelać potrzeba, y przeciwko onemu u żadney Zwierzchności poszukiwać Regressu nie iest wolno, gdyż w podobnych rzeczach Policji tyczących się gdzie nade wszystko o nayspieszniejszą Budynków Chłopskich Restauracyą idzie, równie spieszного żądamy postąpienia y na żadne u zwyczajnych Sądów niepozwalamy Sprawy.

§. XXI.

Wziemnie zaś, nie iest zabroniono y wolno każdemu, który w tym razie użytecznie straciwszy Grunta mniema iż w wynalezionym Nadgrozdeniu dostarczonej nie otrzymuje Bonifikacyi, od tego który powinien iest uczynić Bonifikacyą drogą Prawa u Przymwitego sobie Sądu zupełnego poszukiwać zaspokoienia; w którym to razie zaś takowy Aktor, jeśli Dekretem Sądowym tylu mu tylko przyznano będzie, ileby z

Erkenntnis nicht mehr zuerkannt wird, als er nach der vorigen Ausmittelung erhalten haben würde, die Processkosten allein zur Last fallen sollen.

§. XXII.

Wollen die Interessenten, deren Höfste oder einzelne Gebände versezt werden sollen, dem vom Provincial-Departement erteilten Bescheide nicht Folge leisten, und den ihnen vorgeschriebenen Bau nicht vornehmen, so sollen die Gerichte des Orts, jedoch ohne alles processualische Verfahren, welches Wir hiemit ausdrücklich untersagen, wenn die Rententen Pachtbauern oder Lastunterthanen sind, innerhalb einer Präjudicialfrist von acht Tagen, gegen sie mit der Exmission verfahren; den neuen Annehmern der Höfste muß aber die Ausführung des vorgeschriebenen Baues, unter den vorgeschriebenen Modalitäten, zur ersten Bedingung gemacht werden.

Schluß nicht prompt herbeizuschaffen stände, mit Tax- und Subhastation des Hofes unverzüglich verfahren, und dabei dem Käufer die Ausführung des Bauplans zur Bedingung gemacht werden. Ein solcher erblicher Besitzer soll zwar noch in dem Bietungstermine die Befugnis haben, durch seine Erklärung, dem ihm eröffneten Finalbescheide sich unterwerfen zu wollen, den Verkauf seines Hofes rückgängig zu machen und sich im Besiz desselben zu erhalten; dagegen ist er aber verbunden, die Tax- und Subhastationskosten zu tragen, imgleichen den sich eingefundenen Licitanten die von ihnen zu liquidierende Reise- und Verschäumniskosten zu ersetzen.

§. XXIV.

Gegen eine solche Exmission oder Subhastation, soll übrigens Niemanden, selbst

przezalego wynalezienia był odebrał, sam iedynie Expenfom prawnym podpadać powinien.

§. XXII.

Gdy ci ktorych Podworza, czyli poiedyncze Budynki przeniesione być mają Wyrokowi od Departamentu Skarbowego Prowincjonalnego zapadtemu posłuszni być niechcieli, y przepisana Budowlę wyprowadzić sprzeciwiali się, wtedy Sądy Mieyscowe bez najmniejszego iednak postępowania processualnego co niniejszym Edyktem wyrażnie zakazujemy, przeciw upornym iestli Chłopi dzierżawni albo Poddani Pańszczyznę odbywający w przeciągu Frysztu przejudykującego ośmiudniowego sposobem Exmissyi postępować mają, dla nowego zaś też Podworza Przyimującego iako naypierwszą położyć trzeba Kondycyę aby przepisana Budowlę pod warunkami przepisanemi wprowadzadł.

niemogła nieodwlocznie do Taxy y Subhastacyi Dworku przystępować, Nabywającemu zaś nowotnemu wyprowadzenie Projektu budowania za pierwszą położyć Kondycyę powinno. Wotno ma być wprowadzie takowemu Possessorowi Dziedzicznemu iestliche w terminie Licytacyi znieść sprzedaż Dworku swego, i w Possissy onegoż utrzymać się gdy się oświadcza iż wyrokowi iemu wiadomemu podać się chce, wzaiemnie iednak koszt y Expens z otaxowania y Subhastacyi wynikły nosić, oraz stawiającym się na Licytacyę Expens podrożny y opoznienie swych Interessów podług ich Likwidacyi bonifikować iest obowiazany.

§. XXIV.

Przeciwko podobney exmissyi albo Subhastacyi wreszcie nikomu ani nawet Malonicht

wohlthat der Wiedereinsetzung in den vorigen Stand zu staten kommen, sondern es bleibt ihnen überlassen, an ihren Vormündern oder Vorstehern ihren Regreß zu nehmen.

In Ansehung der Minderjährigen verordnen Wir jedoch, daß, wosern deren Vormünder sich hartnäckig weigern, sich der Ausführung des gesetzmäßig feststehenden Bauplans zu unterziehen, ihre Einwilligung von der Gerichtsobrigkeit supplirt und einem andern zu bestellenden Vormunde die Beforgung des Baues übertragen werden soll.

§. XXV.

Alle Verhandlungen und Ausfertigungen in den, den Auseinanderbau der Gehöfte und Gebäude betreffenden Sachen, sollen übrigens als Polizeisachen betrachtet werden und die Stempel- und Gebührenfreiheit genießen.

§. XXVI.

Alle durch dieses Edict festgesetzte Grundsätze, sollen auch ihre Anwendung finden, wenn einzelne, jedoch zusammenwohnende Obrigkeiten neu zu bauen genöthigt werden. (Die Landräthe werden angewiesen, in solchen Fällen besonders auf Ausübung des Gesetzes zu wachen, und erforderlichenfalls der vorgesehnen Kammer Anzeige zu thun). Auch in den Städten sollen diese Grundsätze, so weit es irgend thunlich ist, in Ausübung gebracht werden.

§. XXVII.

Hiernach haben Wir zu Unseren getreuen Gutsbesitzern und Obrigkeiten das allergnädigste Vertrauen, daß sie sich in vorerwähnten Fällen den Ansehnlicheren

prawne, względem przywracania się do przeszłego Stanu, lecz im zosławiać się do Opiekunów lub Dozorców swoy czynić Regres.

Co się tyczy małoletnich, rozkazujemy jednak, iż iczeliby Opiekunowie wyprowadzeniu ułożonego Prawem uchwalonego Projektu budowania upornie się sprzeciwili, ich tezwolenie przez Sądową Zwierzchność czynione y innemu wyznaczyć się mającemu Opiekunowi, Staranie około Zabudowania poruczone y zlecone bydź może.

§. XXV.

Wszelkie Czynnosci y Ekspedycje w Interesach tyczących się Budowania w rozległych sobie odzysiałach Podworza y Budynków, wręście jako Interessa Policyjne uważane y z tym uwolnienia od Stepla y Sapořitów używać będą.

§. XXVI.

Wszelkie Edyktem nieniecszym ustanowione Prawidła, także y w tenczas przytostowane bydź powinny, kiedy osobne lecz razem mieszkające Zwierzchnosci do nowego przymuszenni zosłanę Zabudowania. — Landrathóm zaleca się w takowych przypadkach osobliwie pilnować dopełnienia Prawa, y w potrzebnym zdarzeniu do Kamery przelozoney o tym raportować. — Rownie y po Miastach takowe Prawidła, ile tylko bydź może do Skutku przyprawowane będą.

§. XXVII.

Ufamy zotym naylaskawiey w wiernych Naszych Dobry Possessorach oraz y Zwierzchnosciach iż w zdarzających się przypadkach do Budowania, w rozległych od Sie-

§. XXVII.

Hiernach haben Wir zu Unseren getreuen Gutsbesitzern und Obrigkeiten das allergnädigste Vertrauen, daß sie sich in vorkommenden Fällen den Auseinanderbau ihrer und ihrer Unterthanen Gebäude, selbst mit einiger eignen Aufopferung, welche durch die heilsame Wirkungen solcher nützlichen Anordnung reichlich wieder eingebracht wird, eifrig angelegen sehn lassen werden; und verordnen Wir hiemit, daß auf die Vorschriften dieses Edicts von allen den der Sache interessirenden Behörden pflichtschuldigst gehalten, auch von den Justizcollegien kein Proceß dagegen gestattet werden soll.

§. XXVII.

Ufamtz zotym naylaskawicy w wiernych Naszych Dobr Possessorach oraz y Zwierzchnościach iż w zdarzających się przypadkach do Budowania, w rozległych od Siebie oddziałach Budynków własnych, iako i ich Poddanych, nawet samych siebie niejakos poświęcając na to, co wszystko w Skutkach Zbawiennych pożytecznego tegoż Urządzenia boynie nadgradza się; gorliwie przyezynie się będą, i rozkazujemy przy tym iżby Przepisy tegoż Edyktu od wszelkich Zwierzchności, których ta rzecz dotyczy się, z obowiązku dopełnione zostały, także aby od Dykasteriów Justyicyjnych, żaden proceß przeciwko onym pozwolonym niebył.

Bb 3

Urkund.

2567

Verordnungen von 1799. No. 38.

2568

Urkundlich unter Unserer Höchsteigenhändigen Unterschrift und begedrucktem Königl. Insignel.

Gegeben Berlin, den 26ten Juny 1799.

Friedrich Wilhelm.

(L. S.)

v. Goldbeck. v. Schrötter.

Na co dla większy Wagi Ręką własną podpisałimy się y pieczęć Naszą Krolewską przycisnąć rozkazalimy.

Dań w Berlinie, dnia 26. Czerwca 1799.

Fryderyk Wilhelm.

(L. S.)

de Goldbeck. de Schrötter.

Ośrodek Kształcenia Zawodowego

Szkolenia praktyczne
PPOŻ – BHP – ADR

**Bezpieczeństwo
pożarowe**

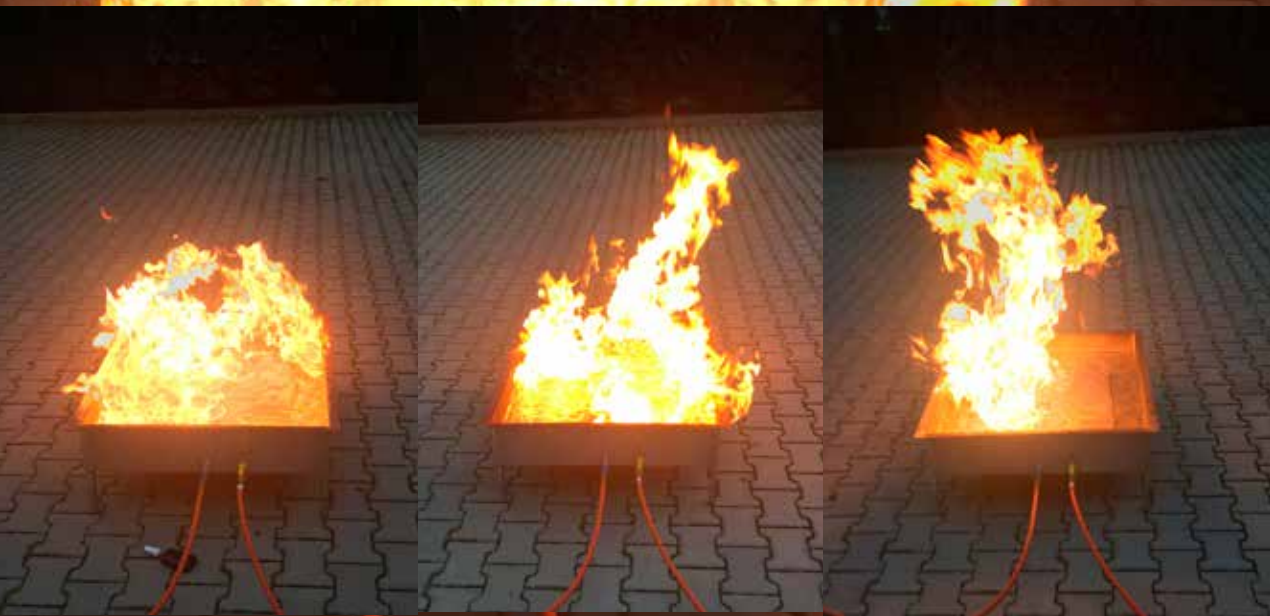

Mikołów, ul. Rybnicka 43
tel: +48 600 952 692
mail: tsl@szkolenie.edu.pl

Ośrodek Kształcenia Zawodowego

Szkolenia praktyczne
PPOŻ – BHP – ADR

**Bezpieczeństwo
pożarowe**

Mikołów, ul. Rybnicka 43
tel: +48 600 952 692
mail: tsl@szkolenie.edu.pl

MDRK

Trusted Adviser Group Sp. z o.o.

unlimited solutions

Wszystkie drogi prowadzą do nas

Doradztwo i logistyka
w bezpieczeństwie
transportu chemii
i materiałów niebezpiecznych

www.mdrk.eu

Interaktywne Muzeum

Technik Bezpieczeństwa, Transportu,
Ochrony i Higieny Pracy

www.muzeum.towary-niebezpieczne.pl

43-190 Mikołów, Rybnicka 43

STOSOWANIE GAZÓW BOJOWYCH

ROSYJSKA BUTLA DO CHLORU

Butla odnaleziona w 2015 roku na terenie Warszawy.

Pochodzi z ok. 1915-1916 roku.

Fotografia z książki: Thomas Wictor, *Flamethrower Troops of World War I: The Central and Allied Powers*, 2010

Opis zdjęcia: Przygotowania do pierwszego rosyjskiego ataku gazowego, 1 oddział chemiczny, na odcinku obrony 38. dywizji w marcu 1916 pod Iskuliem (Ikskile)

Stanowisko archeologiczne (Źródło: Mazowiecki Urząd Wojewódzki)

W czasie prac odkopano 335 butli, które były rozszczerzone oraz 17 butli szczelnych.

Ze względu na odnalezienie uchwytów analogicznych do tych z fotografii frontowej jest prawdopodobnym, że odnalezione butle były rosyjskie. Analiza ziemi wskazuje, że zostały zakopane w latach 1945-1949, czyli zostały one zakopane przez wojska niemieckie lub polskie.

Butle zabezpieczono dzięki wsparciu **m/d/r/k trusted adviser group sp z o.o.**

www.mdrk.eu